

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

IX. évfolyam.

FIUME, péntek 1912. április 5.

76. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Bianco 3. Wurzer ház 1 em.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 932.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:

Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Külkereskedelmi forgalmunk.

A magyar kir. központi statisztikai hivatal most tette közzé a magyar szent korona országainak f. évi február havi külkereskedelmi forgalmára vonatkozó adatokat. A füzet tartalmazza az 1912. év február havi külkereskedelmi forgalomnak adatait, szembeállítva azokat az előző év február havának forgalmi eredményeivel, valamint az év első két hónapjának forgalmi adatait, ugyancsak a múlt év megfelelő adataival összehasonlítva.

Ez adatok szerint behozatalunk értéke az előző évi 254.3 millió koronával szemben ez év január—február havában 305.5 millió koronát ért el s ebből 228.0 millió korona Ausztriából való behozatalunkra esik. Kivitelünk értéke a múlt évi 219.8 millió koronával szemben a folyó év két első hónapjában 247.0 millió koronát tett, mely összegből az ausztriai rendeltetésű kivitelre 184.5 millió korona esik. Az 1912. év két első hónapjában árumérlegünk összesen 58.4 millió korona, Ausztriával szemben pedig 43.6 millió korona behozatali többletet tüntet fel. Behozatalunkban legnagyobb értékösszeggel a textilipar készvártmányai szerepelnek. Ez áruk behozatali értéke a f. év január—február havában 85.0 millió koronát tett s ez összegben Ausztria nem kevesebb, mint 80.9 millió koronával részesedik. Pamutszövetekből behozatalunk egymagában 35.1 millió koronát tett,

gyapjuszövetekből pedig 23.5 millió koronát. Konfekcionált árukból behozatalunk értéke 17.1 millió korona volt; ebben az összegben 4.6 millió koronával a fehérneműek, 3.3 millió koronával a kalapok, 2.6 millió koronával a nőruhák, 4.1 millió koronával a férfiruhák szerepelnek. Jelentékeny behozatalunk volt még bőr- és bőrárúkból: 18.3 millió korona (ebből 15.5 millió korona Ausztriából), vas- és vasárúkból 16.0 millió korona (ebből 13.2 millió korona Ausztriából), gépek és készülékekből 9.9 millió korona (6.0 millió korona Ausztriából). Behozatalunkban jelentékeny összeggel — 11 millió koronával — szerepel még a külföldről beszerzett áru értéke.

Legfontosabb kiviteli cikkeink ezuttal is a gabonaneműek és a liszt. Az utóbbiból január—február havi kivitelünk 29.2 millió koronát tett, amiből 27.1 millió korona értékű Ausztriába szállított. Ezen árunál az előző év január—február havához képest az összes kivitelben 5.9, az Ausztriába irányuló kivitelben 5.7 millió korona emelkedés mutatkozik. Buzakivitelünk értéke 17.7 millió korona volt (az előző év január—február havában 13.8 millió), rozskivitelünk 6.5 millió, árpakivitelünk 7.9 millió, zabkivitelünk 3.9 millió, tengeri kivitelünk 6.3 millió (1911. január—február havában 11.8 millió) korona értéket képviselt. Összes kivitelünk gabona- és lisztne-műekből, hüvelyesekből 77.9 millió koronát

tett, 12,7 millióval haladván meg a múlt évi január—február havi kivitel értékét. A vágó- és igásállatok kivitele az előző év január—február havának eredményeihez képest emelkedett s az előző évi 27.8 millió koronával szemben 34.5 millió korona értéket képviselt. Az emelkedés a sertéskivitelnél 32, a fehérvitelnél 0.9, a bikakivitelnél 1.1 millió koronát tett, csupán a ló kivitelnél mutatkozik 749 ezer korona csökkenés. Homok- és kristálycukorból kivitelünk az előző évi 7.8 millió koronáról 1.9 millió koronára esett vissza, nyerscukorból ellenben 6.2 millió koronáról 10.8 millió koronára emelkedett. A faneműek kivitele szintén emelkedett 2.6 millió koronával és 11.6 millió koronát tett; bardsolt és fűrészelt épület- és műfakivitelünk az előző év január—február havi kiviteléhez képest 1.5 millió koronával, nyers műfakivitelünk 447 ezer koronával, dongakivitelünk 470 ezer koronával volt nagyobb, ellenben barnaszénkivitelünk 69 ezer koronával volt kisebb.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1-ig és d. u. 3-tól 6-ig.
— A Nákó-könyvtár az állami tisztviselők egyesülete tagjai részére minden pénteken este 6-tól 7-ig

„A Tengerpart“ tárcája.

Tűzpróba.

A nagy tejüvegablakon át, amelyek keletre nyíltak, ércesen hideg napsugarak nyilaztak be. De egy nyitott szárnyon át az őszi georginák illata áradt be és elkeveredett a kárból átható gőzével.

A szolgák még egy keveset babráltak a boncoló-asztal körül, hogy minden rendben legyen akkorára, amikor a tanár megérkezik. Kinn az ajtó előtt orvosnövendékek zajongtak, türelmetlenkedtek.

Havas Pál is köztük volt és a jegyzetiben lapozgatott, hogy ne kelljen szóba állnia senkivel sem. Messze-messze elkalandoztak a gondolatai és alig hallotta mindazt, ami füle körül zsongott.

— Nincs még itt a tanár ur?
— Jókedvében van ma?
— Azt hiszem, lesz ma ne mulass! Tíz közlül kilenc megbukik.

— Nem elég, hogy szurkol az ember, még ez a rémes halotti szag!
— Hány hulla lesz máma?
— A jogászok be ne jöjjenek rémüldözni! Akkor mindig dühös a tanár ur.

Havas Pál egy kertre gondolt, hol még zümögnek a legyek és néhány elkésett, itt maradt énekes madár borzongva füttyörész az őszi elő. Észre sem vette, hogy Tibald tanár megérkezett. Csak a nagy éljenzésre riadt fel.
— Megbolondultok az urak? kérdezte

Tibald az anatómusok nyers őszinteségével. — Miért éljeneznek engem? Vagy azt hiszik, hogy ezért kevésbé leszek szigorú?

Keményen megnyomta az ajtó kilincsét, határozott, katonás lépésekkel ment előre és nyomába tödült a szigorlók és hallgatók serege.

Havas Pál gépiesen ment előre a többivel. Jóformán azt sem tudta, hogy hol van. Egy csókra gondolt, amelynél edesebbet ezer méh sem tud gyűjteni és amelynél illatosabbat ezer virág sem tud lehelni.

A teremben nagy csend volt. A halál nem beszédes cimborá. Csak a vízvezetéki csapok csúogtak egyhanguan, mintha örökké a görög bölcs mondását dalolnák: „panta rhei”. Minden folyik, minden elmúlik.

És Havas Pál így szólt magában:
— Erős leszek, mint a halál. Most már mindegy. Nem fogok sirni. Nem fogok megremegni. Ki tudja, vajjon ki nyugszik a fehér lepel alatt?

Az asszisztens odalépett, szinte észrevétlenül felhajtotta a takarót és egy szigorló félig hangosan gondolkodott:

— Milyen szép halotti!
Havas Pál pedig állt rendületlenül és egyenesen a fehér lepel nő megüvegesedett szemébe nézett:

— Tehát mégis ő az. Ezt előre sejtettem volna.

A tanár kérdezte:
— Agnoszkálva van?
— Igen — felelte az asszisztens — a neve B. Berta. Tizennyolcéves. Hajadon. Budai

lakásán találták meg holtan. Mellette revolver. Állítólag öngyilkos lett. A rendőrség azonban gyanakszik. A hulla törvényszéki orvosi boncolása el van rendelve.

— Az urak hallották — szólt Tibald tanár. — A vizsgálóbíró arra kíváncsi, hogy ez a leány maga oltotta-e ki az életét. Én most az urakkal együtt meg akarom adni erre a kérdésre a tudományos feleletet.

És járt a boncolókés kézzől-kézre, aszerint, amint a tanár nevének szólította a szigorlókat. A fiatalemberek, akiknek remegett a keze, néha lopva a leány szemébe néztek és szöke hajája, amely a homloka fölött gyűrűzött és amivel a napsugarak kacéran játszadoztak. Mindez hidegen hagyta őket, mert egészen másra kellett gondolniok. Az osztályzatra. A tanár szigorúságára. És a vizsgálóbíró kíváncsiságára.

Tibald tanár is alig nézett a halottra. A hangjából sok kesernyés cinizmus recsegett elő nyersen, rekedten:

— Hogyisne! Hát ezt hol hallotta az ur? Tölem ugyan nem tanulta!

— Hogy fogja az ur azt a bicskát? Mintha soroksári kenyeret akarna vele metszeni.

— A szemfog? Mi köze ehhez a dologhoz a szemfognak? Ön megint nem készült el, uram. Adja csak tovább azt a kést.

És Havas Pál látta, hogyan fogynak el előle az emberek. Valami olyanféle érzés fogta el, mint akinek egy tucat akasztást végig kell néznie, hogy tizenharmadiknak ő kerüljön sorra.

— Mindegy, most már mindegy — szólt

áll rendelkezésre a Cambieri-téri állami elemi fiúiskolában.

— A városi könyvtár naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

— A népkert (Giardino publico) nyitva van este 7 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— A tersattói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidj ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevard-on.)

— József főherceg diszkertje (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a fenséges család távollétében hétköznapokon reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidj nincs.

— Az „Adriatica” cognacgyár susáki gyártelepe minden előzetes engedély nélkül megtekinthető reggel 9 órától este 6-ig.

— A Danubius-hajógyár telepe, a rizshántológyár, a papírgyár, kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— A kivándorlási ház megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

— A kormányzó kirándulása. Wickenburg István v. b. t. kormányzó és neje Pückler-Limpurg Zsófia grófnő ma reggel az „Előre” gőzessel kirándulásra mentek a Quarnerora. A kirándulásról este 7 óra tájban térnek vissza.

— Alice főhercegnő utazása. Alice toszkánai nagyhercegnő néhány napi fiumei tartózkodás után leányaival Margit, Germánia és Ágnes hercegnőkkel Aquilejába utazott, ahol a montalconei kerületi főnök fogadta őket. A főhercegnők meglátogatták az állami archaológiai muzeumot és a bazilikát, azután továbbutaztak Görzbe.

— Minach Antal kitüntetés. Őfelsége a király Beöthy László kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére, március 24-én kelt legfelsőbb elhatározásával Minach Antal lovag révkapitányhelyettesnek érdemei elismerésül a koronás arany érdemkeresztet adományozta. A kitüntetésről a kereskedelemügyi miniszter tegnap értesítette a kormányzóságot.

— Kitüntetett járásfőnök. A király dr. Zmajic Vince báró kormánytitkári címmel felruházott susáki járásfőnöknek, hú és buzgó szolgálata elismerésül, a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— Megjutalmazott vasutasok. A kereskedelmi miniszter a Fiume állomásra beosztott Kovács Gyula hivatalnokot, Jovanovicz Tivadar

magában. — Olyan nyugodt vagyok, mintha nem is rólam volna szó.

A tanár megnézte a kis jegyzőkönyvét és hangosan hívta fel:

— Havas Pál ur!

Könyveden beejtette a cvikerét a könyvbe, amelyet összehajtott és aztán tetőtől-talpig végigmérte Pált.

— El van készülve? — kérdezte tőle. — Ha nincs, akkor inkább mondja meg. Sok időnk már nincsen. Az urak szégyenletesen lassan dolgoznak.

Pál kezébe vette a kést és olyan mozdulatot tett vele, mint aki egyenesen a szívéhez viszi.

— Vigyázzon, uram — szölt rá halkan az asszisztens. — Megsebzí magát. Ne remegjen.

A tanár kutatóan nézett Pál szemébe.

— Mondja csak uram — szölt hozzá lassan, vontatottan — annak az alapján, amit eddig megállapítottunk, mi a véleménye az esetről? Öngyilkosság forog-e fenn vagy nem?

— Nem — felelte röviden Pál.

A tanár egyszerre fölpatlant a helyéről.

— Ilyen arcátlanságot még nem hallottam! — fakadt ki. — Uraságod az eszénél van-e, vagy csak tréfálni jött ide? Itt nincs hittanóra, hogy csak igennel és nemmel is lehet felelni.

— Kérem, felelte, hogy „öngyilkosság” — sugta az asszisztens Pálnak.

— Ezt a nőt meggyilkolták — felelte hangosan Pál. A tanár gúnyosan nézett végig rajta:

— Ön talán ott volt? — kérdezte. — Lehet azonban, hogy ön nagyobb tudós

irodakezelőt, Arnold György, Barna Sándor, Dinczer Flórián, Haller András, Krusnyák Sándor, Mayer Károly, Poosz György, Szirmai Győző raktárnokokot és Polgár Ferenc értesítő-írókat a magyar szent korona országai külkereskedelmi statisztikájára vonatkozó adatgyűjtés körül kifejtett buzgó működésükért pénzjutalomban részesítette.

— Természetbarátok kirándulása. A Természetbarátok Turistaegyesületének fiumei csoportja husvét vasárnapján kirándulást rendez Noviba. Indulás Fiuméból Noviba hajón délelőtt 10 órakor, érkezés Noviba délután 1 órakor, Noviban egy órai pihenés. Gyaloglás vissza Selcen keresztül Cikvenicába. (Gyaloglás két óra.) Elindulás Cirkvenicából termes-gőzhajón este fél hétkor, megérkezés Fiuméba este nyolc órakor. Találkozás reggel fél tízkor a Dante-téren, a Central-kávéház előtt. Vendégeket szíve en lát a csoport.

— Adomány. A Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részvénytársaság igazgatósága 300 koronát koronát adományozott a fiumei állami felső keresk. iskolának azzal a rendeltetéssel, hogy az összeg a Fiumében alapítandó Kivitei Akadémia egyik hallgatójának ösztöndíjként adományoztassék. A fiumei állami felső kereskedelmi iskola igazgatósága ez uton is leghálásabb köszönetet fejezi ki a Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részvénytársaság igazgatóságának az intézet iránt tanúsított jóindulataért.

— Ausztria-Magyarország tiltakozása az olasz biztosítási törvény ellen. Az olasz törvényhozás a múlt héten elfogadta az olasz kormányzat az olasz törvényjavaslatát, amely szerint három év múlva az olaszországi biztosítási üzlet állami monopólium lesz. A biztosítás monopolizálása óriási kárral sújtja az Olaszországban működő német, francia, osztrák és magyar biztosító társaságokat. E miatt, mint egy római távirat jelenti, most Németország és Ausztria-Magyarország külügyi képviselői tiltakozott az olasz kormánytól és a sérelmes rendelkezés megváltoztatását kérte. Ez a tiltakozás azonban csak formális, mert a törvényhozás két kamarájának határozata után a javaslatból rövid időn belül törvény lesz.

— A voloskai merénylet. Ismeretes az a sikertelen merénylet, amelyet a múlt hónapban Jurich Maté földműves perének elvesztése miatt Posich dr. voloskai ügyvéd ellen elkövetett. A triezsi törvényszék tegnapelőtt kezdte meg a tárgyalást a merénylet ügyében. A védőügyvéd indítványára azonban elhatározták, hogy Jurichot megfigyelés alá helyezik, mert üldözési mániában szenved. A tárgyalást ennek folytán elhalasztották.

nálam. Akkor legyen szíves elmondani és tudományosan megokolni, hogy mire alapítja ezt a határozott nézetét?

Tibald tanárnak nemcsak a szavaiból, hanem arca vonásaiból is a megvetésnek, a gúnynak, a rosszakaratnak ezerféle árnyalata sugárzott.

— Ön, ugy látszik, meg fogja változtatni az orvosi tudományt — folytatta katedrai gunyolását. — Ön csak odalép egy halott elé és rögtön megmondja, hogy öngyilkos lett-e vagy nem. Hogy néha ilyen vizsgálaton mulik emberek élete, becsülete, gazdaságok és szegénységek sorsa, mit bánja azt ön!

A tanár dühe a szavaival együtt lassanként elpárolgott, úgy hogy végül kedélyesen odaszólt Pálnak:

— Ugyan ne bámuljon annyit, hanem fogja meg azt a kést és dolgozzon vele. Ma már annyian megbuktak nálam, hogy a statisztika kedvéért önt át akarom eresztetni.

Ezen a kétes értékű viccen ő maga nevetett a legjobbat és a hallgatósága meghunyászkodva segített benne.

— Mi lesz, mi lesz? — sürgette a tanár Pált. Ön ugy tesz, mintha sohasem lett volna még kés a kezében.

Pál gyáván, óvatosan közeledett a halott felé. És nézte az arcát, amely tegnap ilyenkor még rózsás volt a láthatatlanul lüktető erektől. Nézte a márványarcot, amelyen többé nem ujjongott a fiatalág reménykedése, bohósága, türelmetlensége. Nézte a szemét, amelyben a nyáron még a töretlen liliumok tükröztek és amelyben még tegnap is az ősz georginái hervadoztak.

— Kémek az olasz-tiroli határon. Cortina-nál táviratozzák: Két olasz határőrségi katonára Lamona környékén két embert fogott el, akik az erőd közelében ólalkodtak. Az egyik a trienti Tarba, a másik a marseillei Ducrest volt. Semmi gyanusát nem találtak náluk.

— Olaszország borterme. A genovai konzulátus jelentése szerint Olaszország borterme a múlt évben 42,300,000 hektolitert eredményezett. Északi Olaszországban a borterme nagyon kedvező volt, míg Délolaszország vidékein a bortermeleli viszonyok mindinkább a hanyatlás jeleit mutatják. Az édes és sötét színű szőlőt termelő olasz vidékeken nem sikerült a termés. A magas árak tehát továbbra is meg fognak maradni, ami valószínűleg lesz az olcsó borok importját. Az olasz borok exportja hanyatlóban van.

— A kikötőből. Április 4. Indult „Kaló” dán gőzös Odesszába üresen; „Alberto Treves” olasz gőzös Hamburgba 5545 tonna cukorral; „Gilda” osztrák gőzös Triesztbe üresen; „Bucovina” osztrák gőzös Konstantinápolyba 100 tonna cukorral, 20 tonna fával, 50 tonna rizsszel és 60 láda üvegáruval.

— Kigyó az iskolában. A boszniai Tuzlából jelentik, hogy a Tuzla-Rada mellett egyik elemi iskolába előadás közben kigyó jutott be, amely tizenhét gyermeket megmarta. A kis gyermekek a félelemtől mozdulni sem tudtak, így történt, hogy mieelőtt felfedezték a mérges kigyó garázdálkodását, három gyermek menthetetlenül megsebesült. A három gyermek meghalt, a többi megmentették.

— Ismét nagyolasz tüntetés. A turini műegyetem hallgatói e hó 1-én Budapesten tettek tanulmányi látogatást. Az olasz diákokat úgy a magyar kollégáik, mint Budapest székesfővárosa és a műegyetem vezetősége valóssággal elhalmozta az előzékenység és az igazi magyar vendégszeretet minden jelével. Az olasz technikusok kitűnően érezték magukat a fővárosban s több ízben tüntetőleg adták kifejezést a magyarság iránti érzett szimpátiájukról.

AZ ÖREGEM

is mindig azt mondta, hogy szeplők elűzésére, valamint inom, puha bőr és fehér tekintet elérésére és megővésére nincs jobb szappan, mint a világhírű „Steckenpferd” liliomtejszappan. Védje „Steckenpferd”, készíti Bergmann & Co. cég Tetschen a/E. — Kapható minden gyógyszertár, drogeria- és illatszertárban és szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. — Hasonlóképpen csodálatosan bevállik a Bergmann-féle „Manera” liliomtejszappan fehér és finom női kezek megővésére, ennek tubusa 70 fillért mindenütt kapható.

— Nincs már többé az utamban szegény leány — sóhajtotta Pál magában — a szemrehányás kisimult az arcán és biztat:

„Ne haragudj rám. Ennek így kellett történnie. Nem lehettem a tied, nem akartam tovább élni. Neked nincs rám szükséged. Csak az utadban álltam, hogy nagy és híres ember lehessen belőled. Vágy csak bátran belém. Az én márvány arcom többé nem jön el hozzád kísértetni. Meghaltam a magam akaratából, hogy te boldog légy.”

— Szedje össze magát — sugta a fülébe az asszisztens. — A szívébe kell vágni.

— Uraságod talán azt sem tudja, hogy hol kezdeni? — gunyolódott megint a tanár.

— Siessen, kérem, mert az idő mulik és amíg ön elkészül, mindnyájan megöszülünk.

— A szívébe, a szívébe! — sugta az asszisztens.

— Épp a szívébe kell... — borzongott Pál, — amely csak engem szeretett a világon és amelyet eldobtam magamtól és amely meghalt értem...

Ezen a tűzpróbán keresztül lett Havas Pálból a félelmetesen biztoskezü operatőr, akinek négy országba is eljutott a híre. Végül már ő maga is elhítte, hogy annak a szegény kis elcsábított varróleánynak valami magasabb rendelésből kellett meghalnia: hogy egy kegyetlenül hideg lelkű és szemü anatómussal több legyen az emberiség javára. Egy kis kísérleti nyúl közt, amelyet élve boncolnak és egy szegény öngyilkos varróleány közt ugyan mi az a nagy különbség?

Szini Gyula.

juknak. A technikusok tegnap utaztak el Budapestre, előzőleg azonban hódoló táviratot intéztek a királyhoz. A kiránduló csapat Fiumén át tért vissza Olaszországba. A technikusok tanáraikkal együtt tegnap este szálltak fel a szabadkikötőben az Ungaro-Croata „Dániel Ernő” nevű hajóra. Néhány éretlen ifju, az államellenes izgatás miatt felosztott „Giovine Fiume” tagjai ezt az alkalmat ismét tüntetésre használták fel.

A hajó elindulása előtt a kikötőben torok szakadtából ordították:

— Abbasso l'Austria! Viva Italia!

A tüntetés, amelyre egyébként a turini diákok egy csöppet sem reagáltak, egyre fokozódott, úgy hogy a rendőrség is kénytelen volt közbelépni s a tüntetők közül kettőt: **Rak Alcide** községi fogyasztási kezelősi tisztviselőt és **Merlak János** kereskedelmi alkalmazottat letartóztatta. A két hangos torok, irredentista érzelmű ifjut előállították a rendőrségre, a honnan **Rosenberg** rendőrtisztviselő teljesen érthetetlen okból szabadon bocsátotta őket, miután az esetről jegyzőkönyvet vett fel.

— **A «Tegetthoff» Pólában.** A fiumei és abbaziai kirándulóknak Pólában most már újabb látványosságban lesz részük. Tegnap ugyanis a „Tegetthoff” csatahajót felszerelés végett bevontatták a pólai kikötőbe.

— **Tolvaj lakótárs.** **Rupich** Mária 30 éves napszámosasszony ma reggel bejelentette a rendőrségen, hogy az éjszaka folyamán az óváros egyik tömeglakásán, ahol **Nacinovich** Lujza 25 éves napszámosnővel együtt aludt, eltűnt 70 koronája. 140 koronát tartalmazó pénztárcáját a vánkosa alá tette s reggel csak 70 koronát talált benne. A rendőrség **Nacinovich** Lujzát letartóztatta.

— **A torpedó fejlődése.** A tengeri ütközetnek ez a félelmes fegyvere az utóbbi időben nagyszabású fejlődést mutat. Az állandó ágyugolyó- és páncélversengésben, amikor az erősebb páncélhoz rögtön feltalálják a még hatásosabb ágyugolyót, a torpedó is egyre nagyobbodott a megnövekedett hadihajók arányában. Kétféle példa erre a legújabb „Lyon” nevű angol páncélos cirkáló, amelynél a torpedó kilövése 534 milliméter átmérőjű, a mivel lényegesen túllépték az eddig szokásos méretet. Az angol torpedókat előre megmelegített sajtolt levegő hajtja, sulya 1.25 tonna; 7000 méter távolságra 83.4 kilométer, 11.000 méterre 55.6 kilométer sebességgel futnak, holott csak tíz évvel ezelőtt is a torpedó legnagyobb találatávolsága 3000 méter volt. A messzeható torpedó feltalálásában a japánoknak is nagy részük volt, akik a nemrégiben lezajlott és a modern hajószörnyetegek között vívott első nagyobb tengeri csatában torpedóikkal jelentős tulsulyban voltak az oroszok fölött. Az új angol torpedó töltése is lényegesen nagyobb. A régiebb torpedót rendszeren 60 kilogramm lögyapottal töltötték meg és hatóképességével az akkori páncéllemez négy négyszögletes lyukat ütött, ami biztos elsüllyedést okozott. Ma már oly erős a hajók páncélja, hogy ennyi lögyapotu torpedó sokkal kisebb kárt tesz az eltalált hajóban.

— **A matróz balesete.** Tegnap délelőtt a „Minister Delbecke” dán gőzös hajóhídja elvált a gőzöstől s egyik vége úgy emelkedett a levegőbe, hogy **Burner** Antal 44 éves matrózt fején találta. A súlyosan megsérült matrózt, aki zúzódásokat és agyrázkódást szenvedett, bevitték a kórházba.

— **Baleset a kikötőben.** A szabadkikötőben horgonyzó egyik gőzösn tegnapelőtt délután **Jach** Demeter macedóniai születésű napszámos ballába súlyosan megsérült egy reáesett deszkától. **Jach**ot egyik munkatársa hazakisérte. Tegnap reggelre **Jach** lába annyira feldagadt, hogy a mentőállomásra kellett mennie. Dacára annak, hogy a térde a balesetnél kificamodott s több ujját összezúzta a deszka, gyalog ment

el a mentőállomásra. A mentők kocsiba helyezték és elvitték a kórházba.

— **Bristol szálló, kávéház és étterem.** Teljesen új épület, 80 modernül berendezett szobával. Villany, lift, fürdőszobák. A kávéházban és étteremben elsőrendű kiszolgálás.

Csak Mauthner-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.

== TÓZSDE ==

	Apr. 3 zárlat	Mai ár. 1/2 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	834.75	837.—
Osztrák hitelrészvény	658.75	660.—
4%-os koronajáradék	89.50	89.50
Osztr.-magy. államvasut	731.—	734.—
Jelzálogbank	473.—	470.—
Leszámitolóbank	544.50	547.—
Hazai Bank	301.—	303.—
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	666.50	671.—
Rimamurányi	720.50	722.—
Salgótarjáni	719.50	721.—
Közúti Vasut	789.—	794.—
Vároai Villamos	424.50	426.—
Adria	515.—	—
Déli Vasut	107.—	—
Magyar Cukoripar	3090.—	—
Rizsgyár	4000.—	—
Budapesti Gabonatózsde. (50 kilogrammonként.)		
Buza áprilisra	11.36	11.36
Buza májusra	11.39	11.38
Buza októberre	10.81	10.77
Rozs áprilisra	10.09	10.01
Rozs októberre	8.82	8.81
Tengeri májusra	8.80	8.79
Tengeri júliusra	8.75	8.73
Zab áprilisra	9.77	9.78
Zab októberre	8.42	8.50
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	659.25	—
Magyar hitelrészvény	835.—	—
Osztrák magyar államvasut	733.—	—
Alpesi	937.75	—
Déli Vasut	—	—
Skoda	—	—
Osztr. koronajár.	89.65	—

Vonalzavar
miatt elmaradt

Fiumei és trieszti értékek:

	Legutóbbi köte- sek átlagár.
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.50
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	7000.—
Magyar Horvát Szabadhajózás	1020.—
Orient tengerhajózási társ.	1210.—
Osztrák Lloyd	548.—
Stabilim. Tecnico	9800.—
Navigazione Libera Triest	555.—
Austro-Americana	266.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	305.—
Litorale Bank és Takaréks. Susak	240.—
Banca Fiumana	630.—
Fiumei Népbank	113.—
Magyar Olajgyár	218.—
Prodotti Chimici	8700.—
I. Horvát Takarékpénztár	6000.—
Altal. Forgalmi r. t.	2500.—
„Kerka” dalmát vízművek r. t.	500.—
Spalatoí Portland Cement	293.—
I. Trieszti Rizsgyár	362.—
Riunione Adriatica	1009.—
Assicurazioni Generali	4615.—
	1056.—

Távirat ◀ Telefon

Királyi biztos Horvátországban.

Amit már napok óta bizonyosra vettek, az ma végre bekövetkezett. A horvát hivatalos lap a választások kiírásának a határnapján a választások elrendelése helyett a következő királyi kéziratot közli:

„Kedves Cuvaj! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére kinevezem Önt Horvátország és Szlavonia királyi biztosává.
Bécs, 1912. március 31.

Ferenc József s. k.

Grot Kluen-Hédervary Károly s. k.

Ezzel a királyi kézirattal kapcsolatban dr. Cuvaj bán erélyes hangú felhívást intézett

a horvát néphez. A felhívásban részletesen kifejti programját, amelynek legfőbb célja: békét teremteni. Reméli és elvárja minden loyális lakosától az országnak, hogy a szeretett haza sorsát a szívükön viselik. Ha pedig azt tapasztalná, hogy a békés fejlődést némelek megzavarni akarnák, vagy a személy- és vagyónbiztonságot veszélyeztetnék, akkor állásából kifolyólag minden rendelkezésére álló eszközzel, mint királyi biztos igyekezni fog ezt megakadályozni.

A hivatalos lapnak ugyancsak a mai száma közli az új királyi biztosnak azt a rendeletét, amellyel az előzetes sajtócenzurát elrendeli. Hogy a cenzura mennél eredményesebben működhesse, a lapok kötelesek kauciót letenni. A naponként megjelenő lapok kauciója 5000 korona. Ezentul minden városban és községben a rendőrség felügyel a nyomdákra is.

A mai naptól kezdve az összes rendőrségeket a tartományi hatóság felügyelete alá helyezték és szerte az országban királyi rendőrbiztoságokat állítottak le.

A tegnapi nap folyamán a vidékről 250 csendőr érkezett Zágrábba, hogy az esetleges rendezavarásokat megakadályozza. A báni kormány rendelete szerint minden nagyobb városban ugynevezett „Cabinet noir”-t állítanak fel. Egyuttal távirati értesítést küldtek **Bali** Mihály államhóhérnak, hogy állandóan készenlétben legyen és hogy esetleges felszólításra azonnal álljon a horvát királyi biztos rendelkezésére.

A királyi biztos kinevezésének közzéttele után a várost azonnal megszállta a csendőrség, hogy megakadályozzon mindennemű tüntetést. A csendőrség minden legkisebb gyülekezést megakadályoz, mielőtt a gyülekezők bármikép is tüntethetnének. Az összes napilapokat elkobozták.

A horvát hivatalos lap a kivételes intézkedéseket azzal indokolja, hogy a horvát-szorb koalíció a választást megelőző korteskedések közben folyton izgatott a magyar állam területi épsége ellen.

A munkásszervezetek tegnap este közös tanácskozást folytattak, melyen az általános sztrájk kimondásáról tárgyaltak. Zágrábban egyébként teljes nyugalom uralkodik. Ennek a nyugalomnak az az oka, hogy Cuvaj bán mindennemű tüntetést a király személye ellen irányuló sértésnek deklarál és a rendezavarók ellen rögtönítélő bíróság által hozat ítéletet.

A zágrábi események.

ZÁGRAB, ápr. 4. Az egész városban nagy a csend, de általános a vélemény, hogy nagy események készülnek. A horvát főváros publikuma erősen szervezkedik, azonban a szervezkedés mozgótló ismeretlenek. A mozgalom társadalmi és gazdasági bojkott formájában nyilvánul meg minden iránt, ami magyar. Bojkotálják a magyar hivatalokat, iparosokat és kereskedőket. Ennek a láthatatlan vezető nélkül lavinaszerűen növekvő mozgalomnak az

Elveszett ezüst reticul.

A peccinei szanatóriumtól a susáki piramisig vezető uton elvesztett szerdán a déli órákban egy **ezüst pikkelyes reticul S. I. monogrammal.** A becsületes megtaláló kéri, hogy azt illő jutalom ellenében „A Tengerpart” szerkesztőségében leadni sziveskedjék.

az eredménye, hogy a kereskedők elkerülik az eddigi magyar beszerzési forrásokat és mindent Csehországból rendelnek.

ZÁGRÁB, ápr. 4. A bekövetkezett új politikai fordulatról senki sem beszél határozottan, mert félnek a „Cabinet noir”-tól és a rögtönítélő bíróságtól. Csak általánosságban emlegetik, hogy kár volt a dolgot ennyire előre állítani. A lapok tegnapi estje számain a cenzura még nem igen érezhető. A vezércikk helyén a kormánybiztos kinevezéséről szóló királyi kéziratot közlik a bán próklamációjával együtt minden kommentár nélkül.

ZÁGRÁB, ápr. 4. Ma már teljes szigorúval életbe lépett a cenzura. Az újságok kéziratát nyomdába adás előtt a rendőrség vizsgálja át.

ZÁGRÁB, ápr. 4. A királyt biztosnak Bali Mihály hóhérhoz intézett felhívása ltt óriási rémületet keltet.

Országos vihar.

BUDAPEST, ápr. 4. A tegnapi országos vihar a fővárosban igen sok kárt okozott. Budán öt háztetőt sodort le a szél, több házat pedig erősen megrongált.

SZABADKA, ápr. 4. A szélvihar tegnap leszakította a főutcán végighúzó villamos vezetékét. A vonalak ilyképpen érintkeztek egymással és vakító fénnel világították be az utcát. A közönségen pánikszzerű félelem vett erőt, mert a villamos szikráktól tüzet fogtak a fák és az egész faszor leégett.

DEBRECEN, ápr. 4. A vihar olyan erővel dühöngött, hogy fákat csavart ki a földből és a postaépület bádoggatejét teljesen leszakította.

BALATONLELE, ápr. 4. A Balatonon szintén nagy szélvész dühöngött. A fűrdőépületeket mindenütt megrongálta és több nyaralóépületet ledöntött. Emberéletben szerencsére nem esett kár.

LOSONC, ápr. 4. Gróf *Wenckheim* uradalmában tűz támadt s a nagy szélben hatvan hold vetés elpusztult.

Megakadályozott rablógyilkosság.

BUDAPEST, ápr. 4. A Dembinsky-utcában *Zöldi Pál* napszámos tegnap éjjel a pincén keresztül *Regula* módjára behatolt *Balassa Mihály* vendéglőjébe. A nagy zajra *Balassa* felébredt s kutatni kezdett a betörő után. *Zöldi* ekkor borotvával támadt a vendéglősre. Rettenetes halálküzdelem fejlődött ki a két férfi között. A segélykiáltásokra berohant a vendéglős felesége is s miután látta, hogy ők ketten a végleg elszánt rablóval nem bírnak, kinyitotta a korcsma ajtaját s úgy kiáltott az utcára segítségért. Nemsokára ott termettek *Gregor János* villamos kalauz és *Gyökér János* házmeister s hosszú küzdelem után lefogták a rablót, aki a rendőrségen beismerte, hogy meg akarta gyilkolni *Balassát*, hogy azután annál könnyebben kifoszthassa.

Kirabolt takarékpénztár.

NAGYSOMKUT, ápr. 4. Az éjjel betörők jártak a takarékpénztárban, ahonnan elraboltak tizennégyezer korona készpénzt és igen sok értékpapírt. A betörőknek semmi nyoma, mert igen óvatosan, gummikeztyűs, kézzel és a legfinomabb betörőszerszámokkal dolgoztak. Az esetről telefonon és táviratilag értesítették az ország valamennyi rendőrhatalóságát és csendőrséget.

Dinamitmerénylet.

PETROZSÉNY, ápr. 4. Az éjjel va aki dinamitbombát dobolt *Lago József* kincstári bányatiszt udvarába, ahol az felrobbant és óriási pusztítást vitt végbe. A robbanás a ház falait megremegette, az ajtófélfákat és ablakokat kiszaggatta. Emberéletben szerencsére

nem esett kár. Azt hiszik, hogy a merényletet egy elbocsátott munkás követett el.

Mintaférj.

HAJDUBÖSZÖRMÉNY, ápr. 4. *Benedek Gábor* jómódu gazda nagyon brutálisan bánt a feleségével, aki néhány héttel ezelőtt elhagyta. Ma éjjel *Benedek Gábor* bezörgött a felesége ablakán és arra kérte, hogy bocsássa be őt magához. Az asszony beengedte az urát, aki azonban nemsokára görömbáskodni kezdett és késsel támadt a védtelen nőre. Akit a lármára előfutó szomszédok csak nagy nehezen birtak kimenteni a dühöngő ember kezei közül. *Benedeket* a csendőrök letartóztatták.

Leleplezett kuruzsló.

BUDAPEST, ápr. 4. A budapesti rendőrség ma délelőtti az ügyészség felszólítására házkutatást tartott *Magyary István* közismert kuruzsló Üllői-uti lakásában, mert az volt a gyanu, hogy *Magyary*, aki egyébként dús-gazdag ember, magzatelhajtó pirulák gyártásával foglalkozik. A házkutatás alkalmával a rendőrség *Magyary*nál 9 láda orvosságot és 25.000 levelet talált. *Magyaryt* letartóztatták.

Felismert hulla.

SZEKSZÁRD, ápr. 4. A Paradicsompuszta melletti malomárókban egy feloszlásnak indult férfi hullát találtak. A hulla, mely már régóta lehetett a vízben, nagyon el volt torzulva és csak nagy nehezen lehetett benne felismerni *Hufagnet Lajos* hidai vagyonos gazdát, aki hónapokkal ezelőtt nyomtalanul eltűnt.

A „Liberté” parancsnoka.

PÁRIS, ápr. 4. Jaurés kapitányt, a Toulonban nemrég felrobbant „Liberté” csatahajó parancsnokát, a „Démocratie” csatahajó parancsnokává nevezték ki. A „Liberté” robbanása ügyében tartott tárgyaláson Jaurést felmentették. Jaurés egyébként a hasonló nevű szocialista vezérnek testvére.

Vasuti szerencsétlenség.

BALOGOJE, ápr. 4. Az itteni állomáson két vonat összeütközött. Két ember meghalt, három súlyosan megsebesült.

Elfogott bandita.

PALEXEAU, ápr. 4. Caroupi, a rue d'ordeneri rablóbanda egyik tagját tegnap este Saclay közelében letartóztatták.

Felrobbant dinamit.

KRAKKÓ, ápr. 4. Helbing bányamunkás házában felrobbant egy dinamitkارتács, amely megölte a bányász feleségét és életveszélyes sérülést ejtett Helbingen.

Megkerült a Zeppelin-léghajó.

KOPENHÁGA, ápr. 4. A Zeppelin-léghajó eltűnése felett való aggodalom eloszlott, mert a léghajó *Stralfund* mellett leszállt. A Zeppelin-léghajó nagy viharban utat tett az északi tenger felett.

Működő vulkán.

TOKIÓ, ápr. 4. Az Oshima-szigeten levő Miharanama-vulkán kitért és elpusztítással fenyegeti az alatta fekvő községeket. A lakosság bárkákban menekül. A tűzhányó legutóbb 1868-ban működött.

A nagyvezir lemondása.

KONSTANTINÁPOLY, ápr. 4. A nagyvezir tegnapelőtt újból beadta lemondását a szultánnak. Valószínű, hogy a szultán a nagyveziri agkori gyengeségére való tekintettel felmentí.

Tömeggyilkos szekta.

NEW-YORK, ápr. 4. A Louisiana állam-beli Lafayetteben vallásos szektát fedeztek fel, amely embereket áldozott. A szekta 35 négert pusztított el. Egy mulatt nő, aki a szektát leleplezte, szintén tagja volt a társaságnak s ő egyedül tizenhét négert ölt meg.

A békeakció.

SENTPÉTERVÁR, ápr. 4. Beavatott helyről nyert értesítés szerint, bizonyos, hogy az új orosz nagykövetnek *Konstantinápolyba* való érkezése után az összes hatalmak képviselői megkezdik a tanácskozásokat a béke keresztülvitelére.

A törökök hadereje.

RÓMA, ápr. 4. A „Messaggero”-nak jelentik, hogy a törökök *Zuara* előtt 20.000 főnyi, legnagyobb részben arabs katonával rendelkeznek. Az arabok jól megerősítik pozícióikat, hogy bevárják az olaszok előrenyomulását.

Ujabb ütközet Tobruknál.

TOBRUK, ápr. 4. A törökök tegnap ismét megakarták akadályozni a sáncépítési munkálatokat, de vereséget szenvedtek.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajálkja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek stb. stb.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási R.-T., Fiume.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből *Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba.* Az utazás tartama *Gravosáig* csak 20 óra, *Cattarói:* csak 24 óra.

Fiume-Venezia: hetenként 3-6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ancona: hetenként 2-3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ravenna: hetenként egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Veneziában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak *Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano* felé stb.

Fiume-Corfú-Patras kétszer havonként.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálfülékkel, kitűnő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágosítást nyújt az igazgatóság és a m. kir. államvasutak városi menetjegyirodája

„Margherita” mozgó

Via Alessandro Manzoni 3.

Hétfő április 1-étől szerda 3-áig.

Antwerpen Igen remek alkotása a városnak.

Őszi falvak. Remek panorámai látványosság.

Vérrel irva. Nagyhatású dráma, remek előadásban.

Pénz és sziv a „Vitagraph Cy” cég művészeinek remek drámai alkotása.

Záradékol egy igen neveltető vigjáték a

Gázrobbanás.

Robbanás egy gyárban.

KÖLN, április 4. A weissenburgi dinamitgyárban tegnap nagy robbanás történt. Flur mérnököt és Schülek lakatost a dinamit széjjeltépte. A telep nagy része rombadólt.

Lang őrnagy meggyógyult.

RÓMA, ápr. 4. Az olasz királyi pár elleni merényletben életveszélyesen megsérült Lang vétesparancsnok tegnap teljesen felépülve elhagyta a kórházat.

Földrengés Szarajevóban.

SZARAJEVÓ, ápr. 4. Tegnap este hat órakor mindenütt érezhető heves földrengés volt, amely nagy pánikot keltett. Emberéletben nem esett kár.

Ékszer - arany - ezüst és china-ezüst-árak

dús választékban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók

Steiner Ferencz

ékszerész cégnél.

::: Fiume, CORSO 35. :::

Raktárnok kerestetik

egy nagyobb raktár önálló vezetéséhez vasáru és festékszakma ismerete ugyszintén a magyar vagy a német nyelven kívül az olasz esetleg a horvát nyelv tudása megkívánatik. Ajánlatok «Raktárnok 741» jeligére a kiadóhivatalba címzendők.

**- LOVRANA -
Pensió Lukács**

Elsőrendű családi otthon.

Elköltözés miatt eladó

keveset használt teljes hálószoba és ebédlő berendezés. Megtekinthető Salita del Calvario. 22 földszint.

„MIRAMARE”

Palace szálló, Cirkvenica.

Naposabb mint Abbazia. Az előkelő társaság kedvelt szállója. 70 modern, kényelemmel berendezett szoba; villanyvilágítás, lift, meleg tengervíz fürdő a házban. Teljes pensio 8 K-tól feljebb. Elsőrangú konyha. Prospektust küld az igazgatóság.

Használt és új butort

veszek és eladok. Meghívásra házhoz is jövök.

HERSKOVITS S. butorkereskedőnél
Via G. Parini 6. szám.

Buffett Bellevue

Viale Deak (a kapucinusok új házában)

Hideg és meleg ételek, bel- és külföldi, valamint saját termésű borok. Kőbányai polgári sör mindig frissen.

Szíves pártfogást kér

SZIRMAI GYŐZŐNÉ

Lovrana legelőkelőbb helyisége

Caffé-Restaur nt

„PRINCESSE”

a mólón.

«Hungária» szálló és étterem
:: Fiume, Viale Deák. ::

Izletes magyar és német konyha. Éjjeli 2 óráig nyitva. - Polgári árak. - Kitűnő kiszolgálás. - Olesó havi penzió. - - Jutányos és szigorúan tiszta nappali és hónapos szobák. - Szíves pártfogást kér

Pusnik F.

A kuglizó szerdára és vasárnapra kiadó.

Imperial szálló

Viale Deák, a pályaudvartól egy percnnyire. Fiume legújabb szállodája. - 50 modernül berendezett szobával. - Szobák 2.40 K-tól feljebb Villany. - Lift. - Fürdők.

Tulajdonos LINENBERGER S.

Tisztelettel értesítjük a n. é közönséget, hogy a VIA GIUSEPPE PARINI 6. sz. alatt lévő

fodrász termet

társulásunk folytán közösen vezetjük minden szaktudásunkat és erőnket a t. vendégek kényelmének és igényeinek kielégítésére fogjuk fordítani.

Tisztelettel

Zárits János és Szerblyin István
fodrászmesterek

Hungaria Pensio Lussingrande

Elegáns, napos lakószobák; férfi- és hölgy-szalón, kert, 2 terrasz. Villanyvilágítás.

Teljes penzió: lakás háromszori étkezéssel napi 7.— korona.

Ragályos és tuberkulotikusok nem fogadtatnak be.

Pichelmayer Lajos tulajdonos.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy

a cantridai fürdő vendéglőjét átvettem.

Izletes, jó konyha kitűnő bel- és külföldi borok és sörök, gyönyörű kerthelyiség és óriási terrasz áll t. vendégeim rendelkezésére. Számos látogatást kér

WOLFAHRT JENŐ vendéglős.

Köszén

hajók, gyárak, iparvállalatok részére azonnalra és későbbre nagy mennyiségben legjutányosabban kapható

Sugár Vilmosnál, Budapest

X., Kőbányai ut 4. szám. Józsefvárosi pályaudvar.

Bulián János új cipőkereskedése - Fiume

Piazza del Commercio (a kapucinus templommal szemben)

Nagy választék a legjobb gyárakból eredő mindenféle cipőkben, felnőttek és gyermekek, valamint speciálisan munkások részére **szolid, jutányos árakon.**

